

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 005.934:368.01/04(477)

Вергун Антоніна Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Вергун Антонина Николаевна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Verhun Antonina

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Finance and Economic Security
Kyiv National University of Technologies and Design
ORCID: 0000-0002-2825-9511*

Мирна Оксана Сергіївна

*магістр зі спеціальності
фінанси, банківська справа та страхування
Київського національного університету технологій та дизайну*

Мирна Оксана Сергеевна

*магистр со специальности
финансы, банковское дело и страхование
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Mirna Oksana

*Master's Degree in Specialty Finance, Banking and Insurance
Kyiv National University of Technologies and Design*

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ МЕХАНИЗМА ФИНАНСОВОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ
THE ECONOMIC SUMMARY OF INSURANCE COMPANIES
FINANCIAL SECURITY MECHANISM**

Анотація. В умовах економічної невизначеності у багатьох страхових компаній виникають труднощі, пов'язані з відсутністю системи їх фінансової безпеки. В статті розкрито сутність фінансової безпеки страхових компаній, на їх роль і місце в фінансовій системі України. Авторами запропоновано під системою фінансової безпеки страхових компаній за внутрішньою будовою розуміти цілісну сукупність відносно відокремлених і, в той же час, взаємопов'язаних сфер і ланок, функціонування яких підпорядковується єдиній концепції, направлених на покращення характеристик фінансової безпеки страхових компаній на певному проміжку часу в умовах економічної невизначеності. Проаналізовано та систематизовано зовнішні та внутрішні фактори впливу на рівень фінансової безпеки страхових компаній. Виділено пріоритетні фінансові інтереси страхових організацій щодо забезпечення належного рівня фінансової безпеки.

Запропоновано механізм управління фінансовою безпекою, який ґрунтується на визначених принципах, методах та інструментах досягнення кінцевої мети діяльності підприємства, а саме – забезпечення фінансової безпеки в довгостроковій перспективі як основи його стійкого розвитку.

Встановлено, що реалізація механізму управління економічною безпекою страхової компанії здійснюється через багатофункціональний комплекс правових, інформаційно-аналітичних, фінансово-економічних,

організаційно-управлінських і соціальних заходів, дія яких спрямована на протидію реальним та потенційним загрозам.

Ключові слова: фінансова безпека, безпека страхового ринку, механізм безпеки страхових компаній, фактори впливу на рівень безпеки.

Аннотація. В условиях экономической неопределенности во многих страховых компаниях возникают трудности, связанные с отсутствием системы их финансовой безопасности. В статье раскрыта сущность финансовой безопасности страховых компаний, их роль и место в финансовой системе Украины. Авторами предложено под системой финансовой безопасности страховых компаний по внутреннему строению понимать целостную совокупность относительно обособленных и, в то же время, взаимосвязанных сфер и звеньев, функционирование которых подчиняется единой концепции, направленных на улучшение характеристик финансовой безопасности страховых компаний на определенном промежутке времени в условиях экономической неопределенности. Проанализированы и систематизированы внешние и внутренние факторы влияния на уровень финансовой безопасности страховых компаний. Выделены приоритетные финансовые интересы страховых организаций по обеспечению надлежащего уровня финансовой безопасности.

Предложен механизм управления финансовой безопасностью, основанный на определенных принципах, методах и инструментах достижения конечной цели деятельности предприятия, а именно - обеспечение финансовой безопасности в долгосрочной перспективе как основы его устойчивого развития.

Установлено, что реализация механизма управления экономической безопасностью страховой компании осуществляется через многофункциональный комплекс правовых, информационно-аналитических, финансово-экономических, организационно-управленческих и социальных

мероприятий, действие которых направлено на противодействие реальным и потенциальным угрозам.

Ключевые слова: *финансовая безопасность, безопасность страхового рынка, механизм безопасности страховых компаний, факторы влияния на уровень безопасности.*

Summary. *In the condition of economic uncertainty, many insurance companies have difficulties with their lack of financial security. The article describes the essence of financial security of insurance companies, their role and place in the financial system of Ukraine. The authors propose, under the internal financial structure of insurance companies, to understand in their entirety a set of relatively separate and, at the same time, interrelated spheres and units whose functioning is subordinated to a single concept aimed at improving the financial security characteristics of insurance companies over a period of time of economic uncertainty. Have been analyzed and systematized external and internal factors influencing the level of financial security of insurance companies. Priority financial interests of insurance organizations to ensure the proper level of financial security are highlighted. Priority financial interests of insurance organizations in ensuring the proper level of financial security are highlighted.*

The mechanism of financial security management is proposed, which is based on certain principles, methods and instruments of achieving the ultimate goal of the enterprise activity, namely - ensuring financial security in the long run as a basis for its sustainable development.

It is established that the implementation of the mechanism of managing the economic security of an insurance company is carried out through a multifunctional complex of legal, information-analytical, financial-economic, organizational-managerial and social measures, the action of which is aimed at counteracting real and potential threats.

Key words: *financial security, insurance market security, security mechanism of insurance companies, factors influencing the level of security.*

Постановка проблеми. На етапі сучасного розвитку, що характеризується вченими як епоха глобалізації, питання фінансової безпеки страхового ринку не втратило своєї гостроти, а навпаки, ще більше актуалізувалося. Глобалізація фінансової сфери, що проявляється у розвитку міжнародних фінансових ринків, системи транснаціональних страхових компаній, перестраховання, формуванні розгалуженої мережі глобальних комп'ютерних мереж, які забезпечують миттєві переміщення капіталів, створює можливість руйнування навіть стійких фінансових систем. Це надає необхідність на розробку концепцій фінансової та економічної безпеки, зокрема, безпеки страхового ринку в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням фінансової безпеки як наукової категорії висвітлено в працях таких науковців як О. Амосов, І. Бланк [1], М. Єрмошенко [4], Є. Картузов, В. Мельник, Н. Ніколаєва, П. Пашко, І. Тарасенко [8], С. Юрій [2] та багато ін. Вагомий внесок у розвиток питань безпеки страхових компаній здійснили такі науковці як С. Ачкасова, О. Гладчук, І. Рекуненко, В. Смоляк, Н. Цимбаленко, С. Юдіна та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, їхнє наукове та практичне значення, низка питань стосовно розроблення проблеми забезпечення фінансової безпеки страхових організацій недостатньо досліджена, зокрема недостатньо розроблений механізм фінансової безпеки страхових організацій, що й зумовлює необхідність та актуальність дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є подальший розвиток теоретичних основ механізму забезпечення фінансової безпеки страхових компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. В процесі розвитку євроінтеграційних та глобалізаційних процесів, що супроводжуються посиленням конкурентної боротьби, зміною технологій виробництва, нововведеннями у податковому законодавстві, зміні процентних ставок і курсів валют має місце розширення спектру ризиків, що супроводжують діяльність підприємців і життя громадян, та посилення їх негативного впливу на економічні процеси.

В умовах сьогодення, яке характеризується високою мінливістю зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання, здійснення агресивної фінансової політики багатьма учасниками його фінансових відносин, актуальність формування системи фінансової безпеки страхового ринку загалом, та страхових компаній, як базової його ланки, зокрема, суттєво зростає [1].

Саме страхування створене забезпечувати передання ризику від страхувальника до страховика і тим самим підвищувати безпеку страхувальника-підприємця чи зберігати досягнутий рівень добробуту громадянина-страхувальника. Та з іншої сторони, страхова діяльність також зазнає негативного впливу зазначених подій, що знижує її гарантії спроможності відповідати за своїми зобов'язаннями та вимагає пошуку напрямів підвищення фінансової безпеки самого страховика, інакше страхування втрачає будь-який сенс. У зв'язку з цим, набуває актуальності питання про зміцнення фінансової безпеки (страхувальника і страховика) як однієї з обов'язкових умов діяльності страхових компаній, що дозволяє їм функціонувати на ринку, та розробку заходів, спрямованих на підвищення їх фінансової безпеки.

Якщо відштовхуватись від практики попереднього десятиліття, то можна сказати, що однією з найбільш розповсюджених причин виникнення фінансової кризи і банкрутства ряду суб'єктів господарювання є саме відсутність ефективної системи їх фінансової безпеки.

М. Єрмошенко зазначає, що фінансова безпека є ґрунтовною складовою економічної безпеки держави, оскільки на фінансах базується будь-яка економіка, фінанси – кров економічної системи держави. Вчений обґрунтовує необхідність забезпечення і підтримки фінансової безпеки держави, тому що вона стосується не лише держави в цілому, а й усіх галузей національного господарства, приватних підприємців, усього суспільства [2].

Згідно Концепції фінансової безпеки України [3], фінансова безпека – складова економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності життєво важливих (ключових) інтересів держави, регіонів, підприємницьких структур та громадян у фінансовій сфері від впливу широкого кола негативних чинників (загроз). Основними критеріями фінансової безпеки є достатність фінансових ресурсів, їх збалансованість та ліквідність, які уможливають нормальне існування та розвиток зазначених суб'єктів економічного життя.

В роботі С. Юрія [1] наведено такі підходи до визначення фінансової безпеки, які охоплюють як макрорівень, так і мікрорівень, зокрема:

- з позицій ресурсно-функціонального підходу, фінансова безпека – захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин; забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання відповідних зобов'язань;
- з погляду статички, фінансова безпека – такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю попередити зовнішню

фінансову експансію, забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи і економічне зростання;

- у контексті нормативно-правового регламентування фінансова безпека передбачає створення таких умов функціонування фінансової системи, за яких, по-перше, фактично відсутня можливість спрямовувати фінансові потоки в незакріплені законодавчими нормативними актами сфери їх використання і, по-друге, до мінімуму знижена можливість зловживання фінансовими ресурсами.

Отже, з позицій різностороннього підходу фінансова безпека – захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; певний рівень незалежності, стабільності і стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій безпеці, а також здатність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування сталого економічного зростання.

Сучасний стан світового страхового ринку пропонує зацікавитися не тільки страховою, але й фінансовою продукцією, яка, поряд із страховими послугами, включає також інші різновиди послуг фінансово-кредитного характеру. У зв'язку з цим, підвищується значимість інших зобов'язань страхових компаній, які не обмежуються відшкодуванням обумовлених у договорах страхування збитків. Таким чином, при оцінці фінансової безпеки страхової компанії необхідно враховувати не лише страхові, але й усі їх зовнішні зобов'язання.

Також відомо, що перші спроби щодо розтлумачення поняття «фінансова безпека страхової компанії» зроблені в роботі А. Єрмошенко. Зокрема, нею дано трактування сутності фінансової безпеки страхової компанії, як такого її фінансового стану, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті

на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової компанії в поточному та наступних періодах.

Фінансові інтереси страхових компаній повинні інтегруватися у фінансові інтереси страхового ринку, що визначаються як важливі фінансові цінності та визначальні потреби учасників страхового процесу (страховиків, перестраховиків, страхових посередників, страхувальників) і держави, реалізація яких гарантує їх фінансову незалежність, добробут та самостійність у розробці фінансової політики і реалізації управлінських рішень, стійкість фінансового ринку та його розвиток у майбутньому[4].

В роботі І. Бланка зазначено, що фінансові інтереси окремого суб'єкта господарювання – це форма прояву його об'єктивних потреб у сфері фінансової діяльності, задоволення яких забезпечує реалізацію основних цілей фінансової діяльності на кожному з етапів його фінансового розвитку [1].

У зв'язку з необхідністю виконання не лише комерційної, але й соціальної функції страхування, головним фінансовим інтересом для страхової компанії, виступає максимізація ринкової вартості страховика з одночасним забезпеченням страхового захисту страхувальників.

Серед інших важливих (пріоритетних) фінансових інтересів страхових компаній слід виділити такі:

- забезпечення деякого мінімального рівня рентабельності власного капіталу та його зростання;
- достатність фінансових ресурсів для забезпечення розвитку страхової компанії;
- забезпечення фінансової стійкості та надійності страхової компанії;
- високий рівень інвестиційної активності страховика;
- зниження ризиків фінансової діяльності;
- забезпечення ліквідності та платоспроможності страхової компанії;

- забезпечення достатнього обсягу і ефективного співвідношення зібраних страхових премій та здійснених страхових виплат.

Забезпечення фінансової безпеки передбачає з'ясування і систематизацію явищ і подій, настання або здійснення яких прямо чи опосередковано впливає на фінансову діяльність страхової компанії та може становити для неї загрозу втрати чи зниження фінансової безпеки.

Також слід зазначити, що загрози фінансовій безпеці страхового ринку видозмінюються в залежності від стану та рівня розвитку фінансової системи і відрізняються характером та рівнем гостроти. Узагальнюючи різні позиції щодо загроз фінансовій безпеці, а також аналізуючи норми вітчизняного законодавства у цій сфері, за джерелами потенційних і наявних загроз, їх можна поділити на внутрішні та зовнішні.

Наявність зовнішніх загроз слід пов'язувати з організаційно-правовою, адміністративною та інституційною незавершеністю реформування страхової сфери, обмеженістю доступу до вітчизняних та світових фінансових ринків та політичною нестабільністю держави.

Загрози фінансовим інтересам страхових компаній, на всіх етапах його розвитку є об'єктивним, постійно діючим фактором, і тому вимагають уваги зі сторони їх керівництва.

Серед факторів, які чинять вплив на фінансову безпеку страхових компаній виділяють внутрішні та зовнішні, які систематизовано та наведено у табл. 1.

Отже, стабільний та ефективний розвиток страхових компаній можливий за умови діагностики безпечного середовища, постійного моніторингу ймовірних ризиків, функціонування динамічної системи управління економічною безпекою.

Загалом фінансова безпека страхового ринку визначається обсягами та часткою страхових премій у ВВП, обсягами та рівнем виплат, величиною

активів, сплачених статутних фондів, страхових резервів страховиків, напрямами розміщення капіталу, обсягами та рівнем перестраховання.

Внутрішня фінансова безпека страхової компанії залежить від рівня управління, наявності системи та стратегії фінансової безпеки, достатності капіталу, рівня професійної кваліфікації персоналу.

Таблиця 1

Зовнішні та внутрішні фактори, які чинять вплив на фінансову безпеку страхових компаній

Внутрішні фактори	Зовнішні фактори
рівень фінансової незалежності	загальний стан економіки та умови господарювання
обсяги зовнішнього та внутрішнього перестраховання;	рівень розвитку фінансового ринку, загалом, та страхового, зокрема наявність інвесторів
можливості додаткового залучення фінансових ресурсів;	соціальний стан споживачів страхових послуг і платоспроможний попит на них
структура страхових послуг	міра відкритості внутрішнього страхового ринку
конкурентоспроможність страхової компанії на ринку страхування	розмаїття фінансових інструментів для здійснення інвестиційної діяльності страховиком
наявність ефективної тарифної стратегії	обсяг і вартість залучення капіталу, залежність від конкретного джерела фінансування
впровадження нових видів страхових послуг та підвищення їх якості	податкова політика законодавчої та виконавчої влади у страховому бізнесі
структура капіталу	гарантованість розміщення конкретних фінансових інструментів
ефективність страхових операцій	наявність інформації про об'єкти інвестування
активність інвестиційної діяльності страхової компанії	рівень законодавчого забезпечення функціонування страхової сфери
	концентрація інтелектуальних ресурсів, задіяних у розвитку страхового ринку
	соціально-економічна стабільність
	політичний клімат у країні
	ступінь ризиків ринкових коливань
	схильність населення до страхових операцій

Джерело: побудовано авторами на основі [5; 8]

В умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір, посилюється вплив міжнародних чинників на фінансову безпеку страхових компаній, що показали наслідки світової фінансової кризи [6].

Загрози виникають, у випадку, суттєвого негативного впливу факторів фінансовій безпеці страхових компаній під якими розуміють наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють суттєву небезпеку фінансовим інтересам страховиків, страхових посередників, страхувальників та державі.

У сучасних умовах невизначеності актуальними є питання розроблення механізму управління фінансовою безпекою, дія якого спрямована на протидію кризовим явищам, забезпечення фінансової стійкості, формування системи управління фінансовою безпекою страхової компанії.

Формалізація механізму управління фінансовою безпекою страхових компаній передбачає визначення напрямів взаємодії основних елементів та характеристику їх основних управлінських функцій (рис. 1.).

Формування механізму управління фінансовою безпекою ґрунтується на визначенні принципів, методів та інструментів досягнення кінцевої цілі діяльності підприємства – забезпечення фінансової безпеки в довгостроковій перспективі як основи його стійкого розвитку.

Механізм управління фінансовою безпекою підприємства призначений:

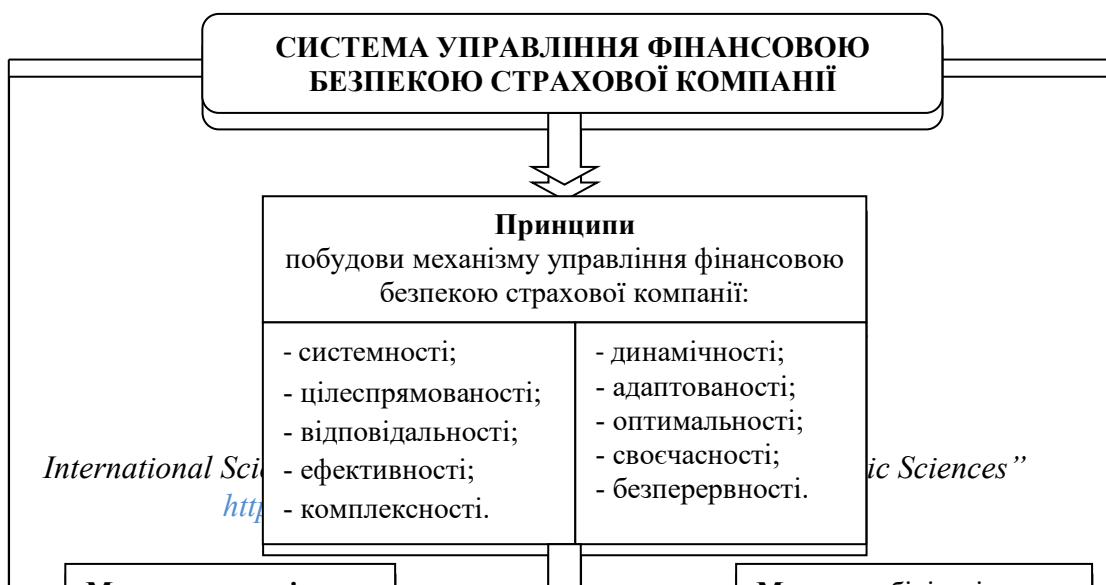
- 1) забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді;
- 2) забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- 3) ідентифікувати зовнішні і внутрішні небезпеки та загрози фінансовому стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення;
- 4) самостійно розробляти та впроваджувати стратегію фінансової безпеки;
- 5) забезпечувати достатню фінансову незалежність підприємства;

- 6) забезпечувати достатню гнучкість при ухваленні фінансових рішень;
- 7) забезпечувати захищеність фінансових інтересів власників підприємства [8].

Ефективність механізму управління економічною безпекою страхової компанії значною мірою залежить від виконання комплексу заходів організаційно-управлінського характеру. Заходи такого плану передбачають проведення організаційної роботи, пов'язаної з моніторингом та діагностикою загроз, діями щодо їх нейтралізації, мінімізації чи ліквідації.

Ефективність механізму управління економічною безпекою страхової компанії значною мірою залежить від виконання комплексу заходів організаційно-управлінського характеру. Заходи такого плану передбачають проведення організаційної роботи, пов'язаної з моніторингом та діагностикою загроз, діями щодо їх нейтралізації, мінімізації чи ліквідації.

З вище означеного можна зробити висновок, що механізм управління фінансовою безпекою повинен мати наступні характеристики: за характером інтересів і завдань він є організаційно-економічним; за рівнем функціонування – реалізується на рівні підприємства; за способом реалізації є інструментом забезпечення високого рівня фінансової безпеки в довгостроковій перспективі; має ознаки системності та синергічності взаємодії всіх елементів.

Рис.1. Механізм управління фінансовою безпекою страхової компанії

Виконання функцій такого змісту покладено на суб'єктів безпеки, тобто страховиків. Водночас суб'єкти управління економічною безпекою здійснюють низку заходів загально-організаційного характеру, зокрема:

- своєчасно виконують рішення, ухвалені органами вищої юрисдикції;
- розробляють нормативно-методичне, матеріально-технічне забезпечення в межах власної компетенції;
- узагальнюють практику застосування вітчизняного законодавства з питань безпеки;
- розробляють пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства в галузі безпеки [7].

Окрім того, організаційно-управлінські дії включають заходи з проведення контролю за рівнем фінансової безпеки, ухвалення рішень щодо застосування відповідного інструментарію, організацію навчання та підготовки фахівців з питань безпеки.

Отже, реалізація механізму управління економічною безпекою страхової компанії здійснюється через багатофункціональний комплекс правових, інформаційно-аналітичних, фінансово-економічних, організаційно-управлінських і соціальних заходів, дія яких спрямована на протидію реальним та потенційним загрозам.

Висновки. Страхові компанії функціонують в умовах високого рівня фінансових ризиків та невизначеності, мінливості факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, що зумовлює необхідність забезпечення їх фінансової безпеки. Зазначено, що фінансова безпека страхових компаній є складовою фінансової безпеки страхового ринку, яка, в свою чергу, певною мірою визначає фінансову безпеку держави.

Системне дослідження підтвердило, що на сьогоднішній день відсутній єдиний підхід до трактування суті фінансової безпеки страхових компаній. Недостатня наукова обґрунтованість існуючих підходів до визначення фінансової безпеки страхових компаній дозволила сформулювати авторський підхід до трактування її сутності. Запропоновано під фінансовою безпекою страхової компанії розуміти економічні відносини щодо досягнення та підтримки таких умов її функціонування в стратегічній перспективі, при яких вона здатна виконувати свої зобов'язання, забезпечує себе та страхувальників певним рівнем захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз, характеризується здатністю до зростання ринкової вартості в умовах економічної невизначеності.

Література

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. К. : Эльга, Ника–Центр, 2004. 784 с.
2. Юрій С.І. Бюджетна система України : навчальний посібник / С.І. Юрій, Й.М. Бескид. К.: НІОС, 2000. – 400 с.
3. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>
4. Єрмошенко А.М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорії / А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. 2004. №4 (34). С. 46-52.
5. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Л.В. Шірінян; Харківський національний університет. Харків, 2007. 22 с.
6. Ревак О.І. Структура та функціональне призначення механізму управління економічною безпекою страхових компаній / О. І. Ревак, Л. В. Омельчук // Науковий вісник ЛДУВС. 2017. №1. С. 128-137.
7. Гринчишин Я.М. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України / Я.М. Гринчишин, А.В. Прокопюк // Молодий вчений. 2017. №3 (43). 622-626 с.
8. Вергун А. М. Особливості управління фінансово-економічною безпекою підприємства / А. М. Вергун, Т. М. Нефедова, І. О. Тарасенко // Міжнародний науковий журнал. 2015. № 2. URL: <http://www.inter-nauka.com/ua/issues/2015/2/130>

References

1. Blank Y.A. Upravlenye fynansovoj bezopasnostjju predpryatyja / Y.A.Blank. K. : Эljgha, Nyka–Centr, 2004. 784 s.

2. Jurij S.I. Bjudzhetna systema Ukrainy : navchalnyjposibnyk / S.I. Jurij, J.M. Beskyd. K.: NIOS, 2000. 400 s.
3. Pro skhvalennja Konceptij i zabezpechennja nacionalnoji bezpeky u finansovij sfer. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>
4. Jermoshenko A.M. Vyznachennja ponjattja finansovoji bezpeky strakhovykataji jikateghoriji / A.M. Jermoshenko // Aktualn iproblemy ekonomiky. 2004. №4 (34). S. 46-52.
5. Shirinjan L.V. Finansova stijkist j strakhovykh kompanij ta shljakhy jiji zabezpechennja: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. Stupenja kand. ek. nauk : spec. 08.00.08 «Ghroshi, finansy i kredyt» / L.V. Shirinjan; Kharkivs'kyj nacionalnyj universytet. Kharkiv, 2007. 22 s.
6. Revak O.I. Struktura ta funkcionaljne pryznachennja mekhanizmu upravlinnja ekonomichnoju bezpekoju strakhovy khkompanij / O. I. Revak, L. V. Omeljchuk // Naukovyj visnyk LDUVS. 2017. №1. S. 128-137.
7. Ghrynchysyn Ja.M. Stan ta perspektyvy rozvytku strakhovogho rynku Ukrainy / Ja. M. Ghrynchysyn, A.V. Prokopjuk // Molodyjv chenyj. 2017. – №3 (43). 622-626 s.
8. Verhun A.M. Osoblyvosti upravlinnja finansovo-ekonomichnoju bezpekoju pidpryjemstva / A. M. Verghun, T. M. Nefedova, I. O. Tarasenko // Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal. 2015. № 2. URL: <http://www.inter-nauka.com/ua/issues/2015/2/130>